

FIȘA DISCIPLINEI

Metafizică

Anul universitar 2024-2025

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Filosofie
1.4. Domeniul de studii	Filosofie
1.5. Ciclu de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Filosofie/Filosofie
1.7. Forma de învățământ	Cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		METAFIZICĂ					Codul disciplinei	HLR2601
2.2. Titularul activităților de curs			Lector dr. Codruța Hainic					
2.3. Titularul activităților de seminar			Lector dr. Codruța Hainic					
2.4. Anul de studiu	3	2.5. Semestrul	6	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	Ob.	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	48	din care: 3.5. curs	24	3.6 seminar/laborator	24
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					30
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					30
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					42
Tutoriat (consiliere profesională)					24
Examinări					4
Alte activități:					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				102 conv.	
3.8. Total ore pe semestru				48 fiz. / 150 conv.	
3.9. Numărul de credite				6	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	•
4.2. de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența la orele de curs nu este obligatorie. Prezentarea la examen nu este condiționată de un număr minim de prezențe.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Activitatea de seminar este obligatorie (prezentare de text, intervenții) în proporție de minimum 50%.

6. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	- C1.1 Identificarea și definirea conceptelor și teoriilor fundamentale ale filosofiei, pe parcursul lecturii unor texte filosofice date - C1.3 Definirea și exprimarea specificității problemelor filosofice în raport cu alte discipline umaniste - C2.2 Examinarea analitică și sintetică a unor texte/teorii filosofice, pe baza terminologiei specifice - C2.3 Problematizarea și operaționalizarea conceptelor cheie pentru soluționarea unor probleme filosofice de complexitate medie - C4.1 Formularea de ipoteze referitoare la acțiunile și experiența umană, utilizând în mod adecvat limbajul și metodele de bază ale Filosofiei - C4.4 Reflecția critică și constructivă asupra modalităților de construire și de aplicare a ipotezelor filosofice referitoare la existența umană.
Competențe transversale	CT1 Abordarea în mod realist și prin argumentare atât teoretică, cât și practică a unor situații - problemă cu grad mediu de dificultate în vederea soluționării lor eficiente.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Cursul se adresează studenților aflați în ultimul semestru al parcursului lor profesional la nivel de licență în domeniul Filosofie. Obiectivul general constă în familiarizarea studenților cu conceptele fundamentale ale metafizicii, așa cum au fost acestea caracterizate și definite începând cu antichitatea și terminând cu perioada contemporană. Dată fiind istoria lungă a acestei discipline, diferitele perspective asociate unor metodologii diferite, sau chiar unor subiecte diferite, implică o analiză privitoare la registrul metafizicii în care acestea se plasează.
7.2 Obiectivele specifice	- Originea problematicei metafizice (perspectivă istorică) - Reconstrucția critică a istoriei metafizicii - Câteva concepte de bază, clasice și moderne, în metafizică - Metafizica modală - Nominalism și lumi posibile - Criterii de existență - Întrebarea fundamentală a metafizicii - Problema cunoașterii metafizice - critica metafizicii - Relația metafizicii cu limbajul

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Curs 1: Originea problematicei metafizice Obiective: 1. Discutarea originii termenului de metafizică. 2. Analizarea succintă, istorică a unor concepții metafizice, concepții asociate unor metodologii	Prelegerea, dialogul	

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

sau chiar subiecte diferite privitoare la domeniul metafizicii. Cuvinte cheie: metafizică, ființa în sine ca atare, cauze prime, principii prime.		
Curs 2: Modalități de legitimare a discursului metafizic în trecerea de la modernitate la postmodernitate Obiective: 1. Criticarea metafizicii clasice. 2. Încercarea de legitimare a metafizicii precum și a pretențiilor ei de cunoaștere, în cadrul filosofiei contemporane. Cuvinte cheie: problema Ființei, reconceptualizare, natura și temeiul existenței.	Prelegerea, dialogul	
Curs 3 – 4. Tipuri de construcție a metafizicii: metafizică/ontologie, metafizica transcendentă, metafizica formală Obiective: 1. Discutarea tendinței, în istoria filosofiei, de a echivala metafizica cu ontologia. 2. Circumscrierea metafizicii transcendente și a variantei logico-lingvistice (formale) a metafizicii. Cuvinte cheie: temei, real, ființă, existență, categorii.	Prelegerea, dialogul	
Curs 5. Câteva concepte de bază, clasice și moderne, în metafizică Obiective: 1. Circumscrierea unor concepte fundamentale pentru domeniul metafizicii. 2. Clarificarea sensurilor și a realităților pe care acești termeni le denumesc. Cuvinte cheie: ființă, devenire, conștiință, limbă, spațiu, timp.	Prelegerea, dialogul	
Curs 6. Metafizica modală Obiective: 1. Cercetarea relației dintre modalitatea <i>de dicto</i> și modalitatea <i>de re</i> a unei propoziții. 2. Analizarea diferenței dintre realism și anti-realism. Cuvinte cheie: necesitate, posibilitate, contingentă, imposibilitate.	Prelegerea, dialogul	
Curs 7. Nominalism și lumi posibile Obiective: 1. Analizarea diferențelor dintre nominalism și universalism. 2. Discutarea perspectivelor propuse de posibilism și actualism. Cuvinte cheie: lumi posibile, <i>modalitate de dicto</i> , <i>modalitate de re</i> .	Prelegerea, dialogul	
Curs 8. Argumentul ontologic (criterii de existență ale transcendenței) Obiective: 1. Discutarea variantelor tradiționale ale argumentului ontologic. 2. Criticarea argumentului ontologic. Cuvinte cheie: argument ontologic, existență, conceptul de Dumnezeu, argument transcendental.	Prelegerea, dialogul	
Curs 9. Întrebarea fundamentală a metafizicii Obiective:	Prelegerea, dialogul	

1. Analizarea necesității de a relua, într-un mod nou, interogația asupra Ființei și existenței. 2. Justificarea posibilității discursului ontologic. Cuvinte cheie: Ființă, existență, ontic, ontologic, sensul Ființei, ontologie fundamentală.		
Curs 10. Critica tradiției metafizice occidentale Obiective: 1. Analizarea demersului de regândire a metafizicii, în funcție de sfera umanului, în contemporaneitate. 2. Analizarea relației dintre destrucția istoriei ontologiei și ontologia fundamentală. Cuvinte cheie: destrucție, istoria ontologiei, experiențe originare, prejudecată, tradiție.	Prelegerea, dialogul	
Curs 11. Timpul ca orizont al inteligibilității existenței Obiective: 1. Cercetarea dimensiunilor conceptului de timp. 2. Analizarea relației dintre timp și ființă. Cuvinte cheie: ființă, timp, temporalitate.	Prelegerea, dialogul	
Curs 12. Relația metafizicii cu limbajul Obiective: 1. Analizarea interacțiunii studiului semiotic cu cel filosofic. 2. Cercetarea raportului dintre ființă și limbaj. Cuvinte cheie: semn, semnificație, lume, comprehensiune.	Prelegerea, dialogul	

Bibliografie

Aristotel. *Metafizica*. București: IRI, 1999.

Aubenque, Pierre. *Problema ființei la Aristotel*. București: Teora, 1998.

Berkeley, George. *Principiile cunoașterii omenesci*. Iași: Agora, 1995.

Carnap, Rudolf. "Depășirea metafizicii prin analiza logică a limbajului". În *Vechea și noua logică*, București: Editura Paideia, 2001.

Dastur, Françoise. *Heidegger. La question du logos*. Paris: Vrin, 2007.

Descartes, René. *Discurs despre metoda de a ne conduce bine rațiunea și a căuta adevărul în științe*. Editura Academiei Române, 1990.

Foucault, Michel. *Cuvintele și lucrurile*. București: Rao 2006.

Gadamer, Hans-Georg. *Adevăr și metodă*. București: Teora, 2001.

Gilson, Étienne. *Dumnezeu și filosofia*. Editura Galaxia Gutenberg, 2005.

Greisch, Jean. *Ontologie et temporalité. Esquisse d'une interpretation intégrale de Sein und Zeit*. Paris: P.U.F., 1994.

Grondin, Jean. *Le tournant hermeneutique de la phénoménologie*. Paris: P.U.F., 2003.

Habermas, Jürgen. *Discursul filosofic al modernității*. București: Editura All Educational, 2000.

Hainic, Codruța. „Subject Body and Experience in Phenomenological Philosophy” în *Studia UBB Philosophia*, vol.63 (2018), no.1, pp.81-91

„A World of Work? On Heidegger's Pragmata and Their Consequences” cu Cristian Hainic in *Studia UBB Philosophia*, Vol. 57 (LVII) 2 August 2012, pp. 55 -65

Heidegger, Martin. *Introducere în metafizică*. București: Editura Humanitas, 2011.

Heidegger, Martin. *Despre miza gândirii*. București: Editura Humanitas, 2007.

Heidegger, Martin. *Ființă și timp*. București: Editura Humanitas, 2006.

Heidegger, Martin. *Problemele fundamentale ale fenomenologiei*. București: Editura Humanitas, 2006.

Heidegger, Martin. "Ce este metafizica?". în *Repere pe drumul gândirii*. București: Editura Politică, 1988.

Hume, David. *Cercetare asupra intelectului omenesc*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1987.

Husserl, Edmund. *Meditații carteziene*. București: Editura Humanitas, 1994.

Kant, Immanuel. *Critica rațiunii pure*. București: IRI, 1998.

Kant, Immanuel. *Prolegomene la orice metafizică viitoare care se va putea înfățișa drept știință*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1987.

Kripke, Saul. *Numire și necesitate*. București: ALL EDUCATIONAL, 2001.

Leibniz, Gottfried W. *Disertație metafizică*. București: Humanitas, 1996.

Leibniz, Gottfried W. *Noi eseuri asupra intelectului uman*. Cluj Napoca: Grinta, 2003.

Lewis, David. *Philosophical Papers*, 2 vol, Oxford, Oxford University Press, 1986

McTaggart, J., *The Nature of Existence*, vol. II, Cambridge: Cambridge University Press, 1927, secțiunile §§ 303 – 333.
 Plantinga, Alvin, „Actualism and possible worlds”, *Theoria*, vol 42, pp 139–60, 1976
 Plantinga, Alvin. *Natura necesității*. București: Editura Trei 1998.
 Polt, Richard and Gregory Fried, eds. *A Companion to Heidegger's Introduction to Metaphysics*. New Haven and London: Yale University Press, 2000.
 Prigogine, Ilya, Stengers, Isabelle. *Între eternitate și timp*. București: Humanitas, 1997.
 Rorty, Richard. “Wittgenstein, Heidegger and the Reification of Language”. In Guignon, Charles B., *The Cambridge Companion to Heidegger*. New York: Cambridge University Press, 2006.
 Russell, Bertrand. *Misticism și logică*. București: Herald, 2011.
 Strawson, P. F. *Limitele rațiunii – Un eseu despre "Critica rațiunii pure" a lui Kant.*, București: Humanitas, 2003.
 Strawson, P. F. *Entity and Identity and Other Essays*, OUP, 2000
 Whitehead, Alfred N. *Religia în formare*. București: Herald, 2010.
 Wittgenstein, Ludwig. *Tractatus logico-philosophicus*. București: Editura Humanitas, 2001.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Leibniz Gottfried W. - <i>Disertație metafizică</i> , București: Editura Humanitas, 1996, pp. 147-157 („Adevărurile prime”) Aubenque Pierre - <i>Problema ființei la Aristotel</i> , București: Editura Teora, 1998, pp. 50-67 („Filosofie primă sau metafizică?”)	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
2. Habermas, J. <i>Discursul filosofic al modernității</i> , București: Editura ALL EDUCATIONAL, 2000, pp. 19-40 (“Conștiința modernă a timpului și nevoia acestuia de autoasignare”)	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
3. Kant I., <i>Critica rațiunii pure</i> , București: Editura IRI, 1998, pp. 49-73 (“Introducere”)	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
4. Carnap, R. „Depășirea metafizicii prin analiza logică a limbajului” în <i>Vechea și noua logică</i> , București: Editura Paideia, 2001. McTaggart, J., <i>The Nature of Existence</i> , vol. II, Cambridge: Cambridge University Press, 1927, secțiunile §§ 303 – 333.	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
5. Quine, W. O., “Speaking of objects”, în <i>Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association</i> , Vol. 31, 1957, pp 5-8	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
6. Kripke, Saul, <i>Numire și necesitate</i> , Editura All Educational 2001, pp. 40-48. Plantinga Alvin - <i>Natura necesității</i> , București: Editura Trei, 1998, pp. 301-331 („Dumnezeu și necesitatea”)	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
7. Heidegger, M., “Ce este metafizica?”. în <i>Repere pe drumul gândirii</i> . București: Editura Politică, 1988. pp. 33-51	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
8. Heidegger, M., „Postfață la ”Ce este metafizica?” în <i>Repere pe drumul gândirii</i> . București: Editura Politică, 1988. pp. 281-289 Heidegger, M., “Introducere la ”Ce este metafizica?”” în <i>Repere pe drumul gândirii</i> . București: Editura Politică, 1988. pp. 349-365	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
9. Heidegger, M., <i>Ființă și timp</i> . București: Editura Humanitas, 2006 pp. 22-27 („Analitica ontologică a Dasein-ului ca scoatere în evidență a orizontului pentru o interpretare a sensului ființei în genere”)	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
10. Heidegger, M., <i>Ființă și timp</i> . București: Editura Humanitas, 2006, pp. 27-36 („Sarcina unei destrucții a istoriei ontologiei”)	Prezentare și analiză de text, dezbateri	

11. Prigogine, Ilya, Stengers, Isabelle. <i>Între eternitate și timp</i> . București: Humanitas, 1997. pp. 19-34 și pp. 159-184, 185-212.	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
12) Foucault, M., <i>Cuvintele și lucrurile</i> , București: Rao, 2006, pp. 399- 408 („Limbaajul devenit obiect”); pp. 408-414 („Reîntoarcerea limbajului”); pp. 450--457 („Discursul și ființa omului”)	Prezentare și analiză de text, dezbateri	
Bibliografie Aristotel. <i>Metafizica</i> . București: IRI, 1999. Aubenque, Pierre. <i>Problema ființei la Aristotel</i> . București: Teora, 1998. Carnap, Rudolf. “Depășirea metafizicii prin analiza logică a limbajului”. în <i>Vechea și noua logică</i> , București: Editura Paideia, 2001. Foucault, Michel. <i>Cuvintele și lucrurile</i> . București: Rao 2006. Gilson, Étienne. <i>Dumnezeu și filosofie</i> . Editura Galaxia Gutenberg, 2005. Greisch, Jean. <i>Ontologie et temporalité. Esquisse d'une interpretation intégrale de Sein und Zeit</i> . Paris: P.U.F., 1994. Habermas, Jürgen. <i>Discursul filosofic al modernității</i> . București: Editura All Educational, 2000. Heidegger, Martin. <i>Introducere în metafizică</i> . București: Editura Humanitas, 2011. Heidegger, Martin. <i>Ființă și timp</i> . București: Editura Humanitas, 2006. Heidegger, Martin. “Ce este metafizica?”. în <i>Repere pe drumul gândirii</i> . București: Editura Politică, 1988. Kant, Immanuel. <i>Critica rațiunii pure</i> . București: IRI, 1998. Kripke, Saul, <i>Numire și necesitate</i> , Editura All Educational 2001. Leibniz, Gottfried W. <i>Disertație metafizică</i> . București: Humanitas, 1996. Lewis, David. <i>Philosophical Papers</i> . 2 vol, Oxford, Oxford University Press, 1986 McTaggart, J., <i>The Nature of Existence</i> , vol. II, Cambridge: Cambridge University Press, 1927, secțiunile §§ 303 – 333. Plantinga, Alvin, „Actualism and possible worlds”, <i>Theoria</i> , vol 42, pp 139–60, 1976 Plantinga, Alvin. <i>Natura necesității</i> . București: Editura Trei 1998. Prigogine, Ilya, Stengers, Isabelle. <i>Între eternitate și timp</i> . București: Humanitas, 1997. Quine, W. O., “Speaking of objects”, în <i>Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association</i> , Vol. 31, 1957, pp 5-8		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul cursului este compatibil cu conținutul unor cursuri de specialitate predate la facultăți de profil “umanist” și “realist”: teologie, antropologie, istorie, matematică, fizică, biologie.
--

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	- însușirea cunoștințelor predate la curs - cunoașterea metodei, a conceptelor și teoriilor;	Evaluarea se face atât pe parcursul semestrului, cât și la final.	
	- capacitatea de a dezvolta o argumentație proprie (opinii și convingeri personale) în raport cu temele studiate.	Examen scris.	66 % din nota finală
10.5 Seminar/laborator	- participare activă - proiecte de cercetare, traduceri, eseuri.	Evaluarea se face atât pe parcursul semestrului, cât și la final.	33 % din nota finală
10.6 Standard minim de performanță			

- Examen: elaborarea unei lucrări scrise cu temă impusă, care să facă dovada capacității de a opera în mod adecvat cu cunoștințele acumulate la curs și la seminar.
- Seminar: participarea la minim 50% din seminare; îndeplinirea cerințelor minime obligatorii – prezentare de text, intervenții; parcurgerea bibliografiei minime obligatorii.

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
1 FĂRĂ SĂRĂCIE 	2 FOAMETE „ZERO” 	3 SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTĂRE 	4 EDUCATIE DE CALITATE 	5 EGALITATE DE GEN 	6 APĂ CURATĂ ȘI SANITATE 	7 ENERGIE CURATĂ ȘI LA PREȚURI ACCESIBILE 	8 MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ 	9 INDUSTRIE, INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ
10 INEGALITĂȚI REDUSE 	11 ORAȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE 	12 CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILE 	13 ACȚIUNE CLIMATICĂ 	14 VIAȚĂ ACVATICĂ 	15 VIAȚĂ TERESTRĂ 	16 PACE, JUSTITIE ȘI INSTITUTII EFICIENTE 	17 PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR 	

Data completării:

...

Semnătura titularului de curs

.....

Semnătura titularului de seminar

.....

Data avizării în departament:

...

Semnătura directorului de departament

.....

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".